

УДК 657

І.Б. Черкаський, д.е.н., доц.
*Міжнародний науково-технічний університет
академіка Юрія Бугая*
С.П. Ніколаєва, здобувач
Житомирський державний технологічний університет

СИСТЕМА ВНУТРІШНЬОЇ ЗВІТНОСТІ ЛІЗИНГОВИХ КОМПАНІЙ: НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Розроблено багаторівневу систему внутрішньої звітності лізингових компаній, яка враховує всі особливості та всю сукупність об'єктів, пов'язаних з лізинговими операціями.

Ключові слова: лізинг, звітність, бухгалтерський облік.

Актуальність теми дослідження. Для лізингових компаній розробка системи бухгалтерської звітності, що дозволяє спростити отримання необхідної інформації для прийняття управлінських рішень, є найбільш актуальна. Сучасний бухгалтерський облік не дає повної картини діяльності лізингової компанії через специфіку лізингу, тому лізинговим компаніям необхідна така система бухгалтерської звітності, яка дозволяла б отримати достовірну інформацію про фінансово-господарський стан компанії більш оперативно.

Аналіз останніх досліджень. Питання формування та представлення бухгалтерської звітності лізингових компаній розглядалися в працях вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема: Б.Т. Балаян, Н.А. Гориславец, Н.Н. Грачева, С.В. Дохолян, Х.Г. Гаджигишиев, Е.А. Костенко, Н.О. Лобода, В.Д. Новодворский, С.А. Сладкова, Л.Б. Сидельникова, Е.Н. Назарян, Д.Г. Солодских, Т.І. Хомуляк, И.Г. Черногузова, И.Р. Шпербер. Дослідниками розглянуто основні проблеми формування фінансової звітності, проте в більшості випадків поза увагою залишилися проблеми управлінської звітності. Крім того, у зв'язку з невизначеністю понять лізинг та оренда в податковому законодавстві, є неузгодженість відображення лізингових платежів у складі доходів від реалізації готової продукції, товарів та робіт (послуг). Зважаючи на запропоновані зміни до податкового законодавства й, відповідно, облікового відображення лізингових операцій в лізингових компаніях, вважаємо за необхідне розглянути напрями трансформації системи бухгалтерського звітності даних суб'єктів господарювання.

Викладення основного матеріалу. Основою розвитку системи бухгалтерської звітності лізингових компаній є визначення напрямів удосконалення звітності, яка формує основний інформаційний масив для прийняття управлінських рішень внутрішніми та зовнішніми користувачами. Такою складовою є бухгалтерська управлінська звітність лізингових компаній, яка спрямована на формування інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень внутрішніми користувачами. Таке значення бухгалтерської управлінської звітності лізингових компаній обумовлено тим, що для ефективного управління лізинговою компанією недостатньо тієї інформації, яка встановлена законодавством. Керівництву необхідні такі відомості, що матимуть більш детальну інформацію про всі аспекти діяльності лізингової компанії. «Фінансовий облік, будучи основною частиною інформаційної системи організації, не забезпечує користувачів усіх рівнів оперативною інформацією. Такі функції виконує управлінський облік, який охоплює систему управління діяльністю організації в цілому» [7].

Таким чином, для успішного функціонування лізингових компаній в сучасних ринкових умовах потрібно підвищити ефективність господарської діяльності на основі вдосконалення управління, створення конкурентоспроможної продукції та залучення інвестицій. Щоб забезпечити реалізацію цих завдань, керівництво повинно бути забезпечене якісною інформацією, яка лежить в основі прийняття управлінських рішень. Для цього підсистема бухгалтерського управлінського обліку формує свій продукт – бухгалтерську управлінську звітність. Бухгалтерська управлінська звітність – це система облікових і розрахункових показників, що містяться у формах звітності, представлена з використанням певного формату, сформована відповідно до внутрішнього регламенту лізингової компанії, що характеризує внутрішнє середовище в цілому і (або) його складові, й оперативно задовольняє інформаційні потреби внутрішніх користувачів інформації.

На сьогоднішній день, лізингові компанії стосовно бухгалтерської управлінської звітності мають ряд проблем стосовно формату представлення даних та інформаційної наповненості звітів. За таких умов погоджуємося з И.А. Слободян «Сформовані на практиці управлінські звіти є більш вузькими за змістом навіть порівняно з формами бухгалтерської фінансової звітності, розкриваючи, як правило, інформацію про стан якого-небудь одного елемента поза його зв'язками з іншими елементами. Використання такої обмеженої рамки одного елемента інформації без оцінки рівня взаємозв'язку і взаємовпливу різних елементів один на одного призводить до інформаційної ентропії, і, як наслідок, невірним управлінським рішенням» [9].

Для вирішення даного проблемного питання необхідно є розробка багаторівневої системи бухгалтерської управлінської звітності, кожен нижчий рівень якої розкриває детальніше попередній рівень. Це дозволить формувати інформацію для різних рівнів управління та її деталізувати залежно від управлінських запитів.

Таким чином, вважаємо, що система управлінської звітності лізингових компаній повинна забезпечувати управлінський персонал інформацією як про стан діяльності взагалі, так і за окремими лізинговими послугами зокрема. Виходячи з цього, пропонуємо формувати систему управлінської звітності у вигляді комплексної інформаційної піраміди, в якій кожен наступний звіт дозволить розшифрувати інформацію першого. Така система звітності повинна формуватися відповідно до системи договорів фінансового та оперативного лізингу. Тобто пропонуємо на лізингових компаніях впровадити пакет управлінської звітності за договорами лізингу. Даний пакет звітності дозволить визначити результативність як всієї господарської діяльності лізингової компанії, так і окремої послуги чи договору в розрізі кожного звітного періоду (місяця, кварталу).

Першим рівнем багаторівневої пірамідальної системи бухгалтерської управлінської звітності лізингових компаній є звіти за укладеними та виконаними договорами. В таблиці 1 наведена форма звіту за укладеними договорами оперативного та фінансового лізингу, яка має назву Форма Д.1 – «Звіт про укладання договорів лізингу за 2013 р.».

Таблиця 1
Форма Д.1

ТОВ «Укртехпролізинг»

«02» січня 2014 р.

(назва підприємства)

Звіт про укладання договорів лізингу за 2013 рік

Вид лізингу	Період (квартал)				Разом за рік
	I	II	III	IV	
<i>Кількість укладених договорів за звітний рік (шт.)</i>					
<u>Оперативного лізингу</u>					
в т.ч. на строк до 5 років					
на строк від 5 до 10 років					
на строк від 10 років					
<u>Фінансового лізингу</u>					
в т.ч. на строк до 5 років					
на строк від 5 до 10 років					
на строк від 10 років					
<i>Разом</i>					
<i>Кількість укладених договорів за аналогічні періоди попереднього року (шт.)</i>					
<u>Оперативного лізингу</u>					
в т.ч. на строк до 5 років					
на строк від 5 до 10 років					
на строк від 10 років			-		
<u>Фінансового лізингу</u>					
в т.ч. на строк до 5 років					
на строк від 5 до 10 років					
на строк від 10 років					
<i>Разом</i>					
<i>Вартість укладених договорів за звітний рік (тис. грн.)</i>					
<u>Оперативного лізингу</u>					
в т.ч. на строк до 5 років					
на строк від 5 до 10 років					
на строк від 10 років					
<u>Фінансового лізингу</u>					
в т.ч. на строк до 5 років					
на строк від 5 до 10 років					
на строк від 10 років					
<i>Разом</i>					

Головний бухгалтер
ЮристоконсулатСердюкова С.А.
Юрченко Ю.О.

Запропонована форма бухгалтерської управлінської звітності Д.1 – «Звіт про укладання договорів лізингу за рік» дозволяє сформувати інформацію про укладені договори оперативного та фінансового лізингу за кількісними та вартісними показниками. Це, в свою чергу, дозволяє визначитися з ефективністю роботи лізингової компанії за звітний рік.

Форма звітності побудована таким чином, щоб надавати інформацію про кількість та вартість укладених договорів та має чотири розділи, які можна охарактеризувати таким чином:

– перший та другий розділи надають інформацію про кількість укладених договорів оперативного та фінансового лізингу в розрізі кварталів за звітний рік та аналогічні періоди попереднього фінансового року. Це дозволяє проводити аналіз ефективності роботи порівняно з попереднім роком, а також порівняно в розрізі кварталів. Зокрема, можна спостерігати залежність лізингової компанії від сезонності, зокрема, що стосується передачі в лізинг таких об'єктів як сільськогосподарська техніка та будівельна техніка, використання якої залежить від пори року. Сезонність не впливає на укладення лізингових договорів за такими об'єктами, як будівлі та споруди, засоби автотранспорту, засоби авіатранспорту, засоби залізничного транспорту, машини та обладнання;

– другий та третій розділи характеризують вартісний бік укладених лізингових договорів за звітний рік. Зокрема, формується інформація про вартість укладених договорів за звітний рік в розрізі кварталів та аналогічні квартали минулого фінансового року. Така інформація дозволяє говорити про фінансову результативність діяльності лізингової компанії.

Формування в одному звіті кількісних та вартісних показників укладених лізингових договорів дозволяє розраховувати середні значення лізингової вартості лізингового договору, що є основою планування господарської діяльності лізингової компанії.

Формою управлінської звітності, що характеризує лізингові договори є «Звіт про виконання договорів лізингу» (табл. 2)

Таблиця 2
Форма Д.2

ТОВ «Укртехпролізинг»

«02» січня 2014 р.

(назва підприємства)

Звіт про виконання договорів лізингу за 2013 рік

Вид лізингу	Період (квартал)				Разом за рік
	I	II	III	IV	
<i>Кількість виконаних договорів за звітний рік (шт.)</i>					
<u>Оперативного лізингу</u>					
в т.ч. на строк до 5 років					
на строк від 5 до 10 років					
на строк від 10 років					
<u>Фінансового лізингу</u>					
в т.ч. на строк до 5 років					
на строк від 5 до 10 років					
на строк від 10 років					
<u>Разом</u>					
<i>Кількість договорів, строк дії яких закінчено але розрахунки не проведено (шт.)</i>					
<u>Оперативного лізингу</u>					
в т.ч. за лізинговими платежами					
за об'єктами лізингу					
Інше					
<u>Фінансового лізингу</u>					
в т.ч. за лізинговими платежами					
за об'єктами лізингу					
інше					
<u>Разом</u>					
<i>Вартість несплачених лізингових платежів за договорами строк дії яких закінчено (тис. грн.)</i>					
<u>Оперативного лізингу</u>					
<u>Фінансового лізингу</u>					
<u>Разом</u>					

Головний бухгалтер
Бухгалтер по розрахунках

Сердюкова С.А.
Романенко Ю.О.

«Звіт про виконання лізингових договорів» (форма Д. 2) дозволяє сформулювати масив управлінської інформації про договори, строк дії яких закінчився. Звіт складається з трьох розділів. Формат подачі першого розділу є подібним до формату «Звіту про укладенні договори» в частині представлення інформації в розрізі періодів (квартали) та строковості договорів (на строк до 5 років, на строк від 5 до 10 років, на строк від 10 років). Зокрема, строк укладання договорів має вагомe значення для прийняття управлінських рішень як на основі першого та другого звітів. Це пов'язано з тим, що на основі строків, на

які укладено договори лізингу, прийматимуться управлінські рішення щодо перспектив та стратегії розвитку лізингової компанії. Крім того, визначатимуться доходи, які компанія отримає в майбутньому.

Щодо другого розділу запропонованої форми управлінської звітності лізингових компаній, то в ньому представлена інформація про договори, за якими не виконані всі зобов'язання, проте строк їх дії завершено. Так, показники даного розділу звіту показують кількість договорів, за якими існує заборгованість в розрізі: несплачених у повному обсязі лізингових платежів, не поверненому об'єктів оперативного лізингу та інші види заборгованості (пеня за невчасно сплачені лізингові платежі, компенсація ремонту тощо). Дану форму звітності можна розширити шляхом представлення інформації у вартісному вимірі. Зокрема, третій розділ характеризує лише вартість несплачених лізингових платежів. Таким же чином можна сформувати інформацію в розрізі залишкової вартості об'єктів оперативного лізингу, які не були повернені лізингоотримувачем в строки передбачені договором та пені за невчасну сплату лізингових платежів, компенсації витрат на перевезення, компенсації витрат на ремонт або обслуговування страхових платежів.

Інформація, наведена в звіті є основою організації претензійної роботи в лізингові компанії та управління клієнтським капіталом. Крім того, такого роду інформація є основою формування об'єктами оперативного та фінансового лізингу та визначення фінансових результатів як в цілому за компанією, так і за окремими видами лізингу або договорами.

Фактично, перші дві форми бухгалтерської управлінської звітності лізингових компаній характеризують ефективність договірної процесу та результативність лізингових угод й, відповідно, роботу з лізингоотримувачами. Дані звіти є загальними у пірамідальній бухгалтерській системі, тобто знаходять на вершині піраміди й, відповідно, потребують для прийняття рішення більшої деталізації, тобто розширення інформації за конкретними напрямками. Такими напрямками є розкриття інформації про:

- по-перше, розрахунки з учасниками лізингової угоди (лізингоотримувачі, постачальники (виробники) об'єктів лізингу, страховики (страхові компанії), кредитори (банки – у випадку недостатності власних коштів для фінансування лізингової угоди));
- по-друге, операції з об'єктами лізингу, що характеризують їх стан, місце знаходження та вартість (об'єкти, передані у фінансовий або оперативний лізинг, об'єкти, придбані для передачі в лізинг);
- по-третє, калькулювання лізингових послуг, що є основою розрахунку лізингових платежів та визначення фінансових результатів

як за окремою лізинговою послугою, так і всією діяльністю лізингової компанії.

Формування такого роду інформації вимагає формування відповідних форм бухгалтерської управлінської звітності лізингової компанії. Так, з першим напрямом пропонуємо формувати бухгалтерські управлінські звіти в розрізі окремих учасників лізингової угоди, що дозволить визначити стан розрахунків та ефективність взаємодії. Таким чином, пропонуємо на лізингових компаніях формувати такі форми бухгалтерської управлінської звітності: форма Р.1 «Звіт про розрахунки з лізингоотримувачами та надходження лізингових платежів об'єктів лізингу за 2013 рік»; форма Р.2 «Звіт про розрахунки з постачальниками об'єктів лізингу за 2013 рік»; форма Р. 3 «Звіт про стан розрахунків з кредиторами лізингових операцій за 2013 рік»; форма Р. 4 «Звіт про стан розрахунків за страхування об'єктів лізингу за 2013 рік».

Дамо характеристику та наведемо формати кожної із зазначених форм звітності. Першою формою бухгалтерської управлінської звітності, яка характеризує стан розрахунків з учасниками угоди, є «Звіт про розрахунки з лізингоотримувачами та надходження лізингових платежів об'єктів лізингу за 2013 рік» (форма Р.1), який представлений в таблиці 3.

Таблиця 3
Форма Р.1

ТОВ «Укртехпролізинг»

«02» січня 2014 р.

(назва підприємства)

Звіт про розрахунки з лізингоотримувачами та надходження лізингових платежів об'єктів лізингу за 2013 рік

Розрахунки з лізингоотримувачами				
Підприємство лізингоотримувач / об'єкт	Договір №	Вартість	Лізингові платежі	Заборгованість за платежами
Фінансовий лізинг				
ПрАТ «Елентровимірювач»	ФЛ 123 від 05.03.13	1500000,00	9300,00	0,00
		Строк:	5 років	
	ФЛ 126 від 12.05.13	900000,00	3400,00	3400,00
		Строк:	7 років	
Разом по постачальнику		1300300,00	-	0,00
ТОВ «СП «Агростеп»»	ФЛ122 від 04.01.13	600000,00	5600,00	5600,00
		Строк:	4 роки	
Разом по постачальнику		560000,00	560000,00	0,00
Оперативний лізинг				
ТОВ «АТП № 17»	ОЛ 356 від 10.01.13	302000,00	1370,00	1370,00
		Строк:	1 рік	

	ОЛ 357 від 10.01.13	250000,00	1900,00	1900,00
		Строк:	16 міс.	
	ОЛ 400 від 01.12.13	301000,00	1000,00	1000,00
		Строк:	2 роки	
Разом по постачальнику		853000,00		0,00
РАЗОМ				120000,00
Надходження лізингових платежів				
Вид лізингу	Період, за який надійшли лізингові платежі			
	I	II	III	IV
За звітний період (квартал)				
<u>Фінансовий лізинг</u>				
<u>Оперативний лізинг</u>				
За аналогічні періоди минулого року				
<u>Фінансовий лізинг</u>				
<u>Оперативний лізинг</u>				
РАЗОМ				

Головний бухгалтер

Сердюкова С.А.

Бухгалтер по розрахунках

Романенко Ю.О.

Дана форма бухгалтерської управлінської звітності лізингових компаній наведена за умови, що звітним періодом є фінансовий рік, проте така інформація використовується для цілей оперативного управління, може складатися й за іншими звітними періодами (місяць, квартал) або на конкретну дату, залежно від запитів внутрішнього користувача. Крім того, в умовах комп'ютерної форми ведення бухгалтерського обліку на лізингових компаніях, дана форма бухгалтерської управлінської звітності може складатися як в цілому за розрахунками з лізингоотримувачами, так і за окремим контрагентом. Формується на основі аналітичних рахунків до рахунку 36.

Характеризуючи наведену форму бухгалтерської управлінської звітності лізингових компаній, варто наголосити на її трьох розділах, що представляють інформацію в таких розрізах: перший розділ характеризує розрахунки лізингоотримувачами за договорами фінансового лізингу. Зокрема, в даному розділі міститься інформація про лізингоотримувача, договори фінансового лізингу, які з ним укладенні (номер договору, строк дії договору), вартість договору, місячна сума лізингових платежів та заборгованість на кінець звітної періоду; другий розділ побудований аналогічно до першого, проте надає інформацію про стан розрахунків з лізингоотримувачами за договорами оперативного лізингу; третій розділ призначений для формування та представлення інформації про надходження лізингових платежів в розрізі кварталів у випадку, якщо звітним періодом є квартал в розрізі місяців. Інформація про надходження лізингових платежів представлена в розрізі договорів оперативного та фінансового лізингу, а також за звітний рік та аналогічні періоди

попереднього року. Представлені у розробленій формі бухгалтерського управлінського звіту дані є основою формування інформації про доходи та розрахунку фінансових результатів діяльності лізингової компанії в цілому або окремої лізингової послуги.

Ще одним бухгалтерським управлінським звітом є форма Р.2 «Звіт про розрахунки з постачальниками об'єктів лізингу за 2013 рік», що надає інформацію про стан розрахунків за придбані об'єкти лізингу у виробників або продавців даних об'єктів. Формат формування інформації в даному бухгалтерському управлінському звіті представлено в таблиці 4.

Таблиця 4
Форма Р.2

ТОВ «Укртехпролізинг»

«02» січня 2014 р.

(назва підприємства)

**Звіт про розрахунки з постачальниками
об'єктів лізингу за 2013 рік**

Підприємство-постачальника	Договір №	Вартість	Погашення	Заборгованість
ТОВ «Спецтехбуд»	СТ 10345 / 03 від 05.03.13	100300,00	100300,00	0,00
		до 12.12.13	в т.ч. кредит: 100300,00	
	СТ 10347 / 05 від 12.05.13	1200000,00	0,00	1200000,00
		до 30.01.14	в т.ч. кредит: 0,00	0,00
Разом по постачальнику		1300300,00	100300,00	1200000,00
ПАТ «Укragротехніка»	АТ 23576 / 01 від 04.01.13	560000,00	560000,00	0,00
		до 04.02.13	в т.ч. кредит: 0,00	
Разом по постачальнику		560000,00	560000,00	0,00
ТОВ «Мегамоторгруп»	ТЗ 12534 / 01 від 10.01.13	302000,00	302000,00	0,00
		до 20.01.13	в т.ч. кредит: 0,00	
	ТЗ 12535 / 01 від 10.01.13	250000,00	250000,00	0,00
до 20.01.13		в т.ч. кредит: 250000,00		
	ТЗ 12546 / 12 від 01.12.13	301000,00	301000,00	0,00
		до 10.01.14	в т.ч. кредит: 100000,00	
Разом по постачальнику		853000,00	552000,00	0,00
РАЗОМ				120000,00

Головний бухгалтер
Бухгалтер по розрахунках

Сердюкова С.А.
Романенко Ю.О.

Звіт формується в розрізі постачальників об'єктів лізингу. Зазвичай такими постачальниками є виробники транспортних засобів, спецтехніки, машин та обладнання. У випадку, якщо така лізингова компанія є вузькоспеціалізованою, то звіт складається за певним об'єктом, в іншому випадку варто складати такі звіти за кожним видом об'єктів лізингу окремо. Крім того, така форма звітності не властива для лізингових компаній, які засновані виробниками, адже фактично об'єкти передаються виробником.

Інформація, що міститься в зазначеному звіті дає можливість встановити стан розрахунків з постачальниками, визначити строки погашення заборгованості та суми прострочених заборгованостей. На основі даної форми керівництво лізингової компанії може управляти зобов'язаннями, грошовими коштами та об'єктами лізингу.

В подальшому пакет звітності, який характеризує лізингові договори представлений звітністю про стан розрахунків з фінансовими установами. Це пов'язано з тим, що лізингова угода супроводжується взаємозв'язками з кредитними установами (банками) у випадку недостатності власних коштів для придбання об'єкта лізингу та страховиками (страховими компаніями), адже об'єкт лізингу підлягає страхуванню (майнове страхування).

Для представлення інформації про стан розрахунків з фінансово-кредитними установами (банками, кредитними спілками, страховими компаніями) розроблено бухгалтерські управлінські звіти, форми яких представлені в таблиці 5 «Звіт про стан розрахунків з кредиторами лізингових операцій за 2013 рік».

Запропоновані форми бухгалтерської управлінської звітності розкривають інформацію за такими складовими:

– звіт про стан розрахунків з кредиторами (форма Р.3) складається таким чином, щоб надавати інформацію про заборгованість в розрізі банків за кожним видом лізингу (оперативний, фінансовий). Відповідно до кожного кредитора формується інформація про кредитні договори, тіло кредиту, відсотки за весь строк кредитування, інформація про погашення тіла та відсотків, а також злишки за даними заборгованостями. Дана форма звітності дозволяє приймати відповідні управські рішення керівництвом компанії про акумулювання коштів для погашення заборгованостей, а також є основою для економічного аналізу фінансового стану та оцінки вартості грошей в часі;

Таблиця 5

Форма Р.3

«02» січня 2014 р.

ТОВ «Укртехпролізинг»
(назва підприємства)

Звіт про стан розрахунків з кредиторами лізингових операцій за 2013 рік

Кредитор	Договір №	За договором		Погашено		Залишок	
		Тіло	Відсотки	Тіло	Відсотки	Тіло	Відсотки
Фінансування операцій фінансового лізингу							
ПАТ «Укрексімбанк»	328794991						
	328794887						
	383994991						
ПАТ «Райфайзен банк Аваль»	A15B678						
	B15B619						
<u>Разом</u>							
Фінансування операцій оперативного лізингу							
ПАТ «ПриватБанк»	ПБ1678						
	ПБ8917						
	ПБ1123						
	ПБ0978						
ПАТ «Укрсіббанк»	166887993						
<u>Разом</u>							
<u>РАЗОМ</u>							

Головний бухгалтер
Бухгалтер по розрахунках

_____ Сердюкова С.А.
_____ Романенко Ю.О.

– звіт про стан розрахунків за страхування перед страховими компаніями є основою для управління зобов'язаннями. Дана форма бухгалтерської управлінської звітності надає інформацію в розрізі страховиків (страхових компаній), договорів, які з ними укладені, виду майна, яке передано в лізинг та застраховано, вартість страхових платежів (страхова премія, страховий платіж) та заборгованістю перед страховими компаніями на кінець звітного періоду. Звітними періодами розробленої форми звітності може бути фінансовий рік, квартал або місяць. Крім того, дана форма звітності може складатися як на певну дату, так і за період.

Таким чином, ми розглянули 2-й рівень пірамідальної системи бухгалтерської управлінської звітності лізингових компаній, який характеризує стан зобов'язань та розрахунків їй, відповідно, розширює інформаційний масив про лізингові договори компанії. Наступною складовою системи бухгалтерської управлінської звітності лізингових компаній є звіт про об'єкти лізингу.

Дана форма бухгалтерської управлінської звітності лізингових компаній спрямована на визначення забезпеченості об'єктами для передачі в лізинг, так і їх використання лізингоотримувачами. Формат звіту дозволяє отримати інформацію про операції з об'єктами лізингу, зокрема надходження, передача у фінансовий або оперативний лізинг та їх залишок на початок або кінець звітного періоду. Крім того, інформація за даними операціями наведена в розрізі видів об'єктів: будівлі та споруди, сільськогосподарська техніка, спецтехніка, засоби автотранспорту, засоби авіатранспорту, засоби залізничного транспорту, машини та обладнання.

Для лізингової компанії основна проблема полягає у визначенні фінансового результату і рентабельності послуг, адже метою роботи будь-якого комерційного підприємства є отримання максимального прибутку. Для цього необхідно отримання інформації про витрати лізингової компанії, собівартості товарів лізингових послуг, супутніх послуг та робіт. Така інформація повинна бути оперативною і точною, для того щоб керівництво лізингової компанії приймало вірні управлінські рішення на основі отриманих даних з бухгалтерської управлінської звітності. Отже, наступною складовою пірамідальної системи бухгалтерської управлінської звітності є звітність про собівартість лізингових послуг.

Для отримання інформації про собівартість послуг оперативного чи фінансового лізингу пропонуємо скласти звітну калькуляцію як форму бухгалтерської управлінської звітності ЗК 1 «Звіт про собівартість послуги фінансового лізингу за 2013 рік». Дана форма звітності містить

загальну інформацію про послугу фінансового або оперативного лізингу (вихідні дані договору, об'єкт лізингу, лізингоотримувач, вартість, лізингові платежі) та витрати, які несе лізингова компанія. Зокрема інформація про витрати групується за трьома складовими: прямі виробничі витрати; непрямі виробничі витрати; витрати періоду.

Прямі виробничі витрати в звіті розшифровуються таким чином: амортизація об'єкта, відсотки за кредит, витрати на доставку (за елементами), витрати на обслуговування (за елементами). Непрямі виробничі витрати складають з розподілених загальновиробничих витрат. Витрати періоду розшифровуються в розрізі: витрати на пошук об'єкта, витрати на пошук кредитора, витрати договірною процесу.

Застосування зазначеної форми бухгалтерської управлінської звітності дозволяє підвищити ефективність управління лізинговими послугами, витратами та фінансовими результатами діяльності лізингової компанії. Взагалі розроблена система внутрішньої бухгалтерської управлінської звітності лізингової компанії є ефективним інформаційним інструментом прийняття управлінських рішень керівництвом.

Таким чином, доведено необхідність складання бухгалтерської управлінської звітності з використанням набору форматів. Необхідність використання сукупності форматів є наслідком об'єктивного існування різних характеристик відповідних елементів бухгалтерської управлінської звітності, що дозволяють всебічно розкрити інформацію про лізингові послуги зокрема, та всієї діяльності лізингової компанії взагалі. Розроблено структуру багаторівневої пірамідальної системи бухгалтерської управлінської звітності лізингових компаній з урахуванням різних форматів її представлення залежно від завдань, які стоять перед керівництвом.

Таблиця бФорма ЗК.1

«02» січня 2014 р.

ТОВ «Укртехпролізинг»
(назва підприємства)

Звіт про собівартість послуги фінансового лізингу за 2013 рік

Договір №:	ФЛ 123	Дата:	05.03.13
Об'єкт:	Комплект мішеневого обладнання КМО РМУ-С		
Лізингоотримувач:	ПРАТ «Електровимірвач»		
Строк:	5 років	Вартість:	1500000,00
Лізингові платежі:	9300,00		

Вид витрат	Квартал				Разом
	I	II	III	IV	
Прямі виробничі витрати					
1. Амортизація об'єкта					
2. Відсотки за кредит					
3. Витрати на доставку (за елементами)					
3.1. Матеріальні витрати					
3.2. Витрати на оплату праці					
3.3. ЄСВ					
3.4. Амортизація					
3.5. Інші					
4. Витрати на обслуговування					
4.1. Матеріальні витрати					
4.2. Витрати на оплату праці					
4.3. ЄСВ					
4.4. Амортизація					
4.5. Інші					
Непрямі виробничі витрати					
5. Загальновиробничі витрати (розподілені)					
Витрати періоду					
6. Витрати на пошук об'єкту					
7. Витрати на пошук кредитора					
8. витрати договірною процесу					
РАЗОМ					

Головний бухгалтер _____
Бухгалтер по розрахунках _____Сердюкова С.А.
Романенко Ю.О.

Висновки та перспективи подальших досліджень. В результаті проведеного дослідження особливостей формування бухгалтерської управлінської звітності лізингових компаній, ми дійшли до таких висновків: система управлінської звітності лізингових компаній повинна забезпечувати управлінський персонал інформацією як про стан діяльності взагалі, так і за окремими лізинговими послугами зокрема.

Виходячи з цього, пропонуємо формувати систему управлінської звітності у вигляді комплексної інформаційної піраміди, в якій кожен наступний звіт дозволить розшифрувати інформацію першого.

Така система звітності повинна формуватися відповідно до системи договорів фінансового та оперативного лізингу.

Першим рівнем багаторівневої пірамідальної системи бухгалтерської управлінської звітності лізингових компаній є звіти за укладеними та виконаними договорами. Дані звіти є загальними у пірамідальній бухгалтерській системі, тобто знаходяться на вершині піраміди й, відповідно, потребують для прийняття рішення більшої деталізації, тобто розширення інформації за конкретними напрямками.

Таким напрямками є розкривання інформації про:

- по-перше, розрахунки з учасниками лізингової угоди (лізингоотримувачі, постачальники (виробники) об'єктів лізингу, страховики (страхові компанії), кредитори (банки у випадку недостатності власних коштів для фінансування лізингової угоди));
- по-друге, операції з об'єктами лізингу, які характеризують їх стан, місце знаходження та вартість (об'єкти, передані у фінансовий або оперативний лізинг, об'єкти, придбані для передачі в лізинг);
- по-третє, калькулювання лізингових послуг, що є основою розрахунку лізингових платежів та визначення фінансових результатів як за окремою лізинговою послугою, так і всією діяльністю лізингової компанії.

Список використаної літератури:

1. *Балаян Б.Т.* Проблемы конвергенции финансовой отчетности лизинговых операций в Республике Армения / *Б.Т. Балаян* // Известия аграрной науки. – Т. 9. – № 4. – С. 133–135.

2. Гориславец Н.А. Лизинговые операции: учет у лизингодателя и лизингополучателя / Н.А. Гориславец // Финансовая газета. – М. – 2004. – № 25. – С. 24–30.
3. Грачева Н.Н. Повышение эффективности анализа и отчетной информации о лизинге / Н.Н. Грачева // Вестник Института Дружбы народов Кавказа «Теория экономики и управления народным хозяйством». – Ставрополь. – 2011 г. – № 1. – С. 43–51.
4. Дохолян С.В. Методическое обеспечение экспертизы и отбора лизинговых проектов для промышленных предприятий / С.В. Дохолян, Х.Г. Гаджигишиев // Региональные проблемы преобразования экономики. – № 2. – 2008. – С. 76–81.
5. Костенко Е.А. Раскрытие информации в бухгалтерской отчетности лизинговых компаний / Е.А. Костенко // Бухгалтерский учет. – 2011. – № 9. – С. 100–112.
6. Лобода Н.О. Обліково-аналітичне забезпечення лізингових операцій в АПК України (теоретико-методологічні аспекти) / Н.О. Лобода // Облік, аналіз і контроль в системі управління підприємством: теорія і практика : матеріали III Всеукраїнської наук.-практ. конф. 19–21 червня 2009 р. ; від. ред. З.В. Герасимчук. – Луцьк : РВВ Луцького національного технічного університету, 2009. – С. 156–161.
7. Махова Р.В. Бухгалтерская (финансовая) отчетность сельскохозяйственных организаций и ее аналитическое использование в условиях адаптации к МСФО / Е.И. Степаненко, Р.В. Махова // Экономические и гуманитарные науки. – 2012. – № 2.
8. Новодворский В.Д. Публичная бухгалтерская отчетность – инструмент рыночных отношений / В.Д. Новодворский, С.А. Сладкова // Современный бухучет. – 2005. – № 11. – С. 113–121.
9. Слободяк И.А. Система учетно-аналитической информации бухгалтерской управленческой отчетности коммерческой организации / И.А. Слободяк. – Иркутск : БГУЭП, 2011. – 261 с.
10. Черногузова И.Г. Управленческий учёт лизинговых операций как важнейшая составляющая информационной базы системы внутреннего контроля в лизинговых организациях / И.Г. Черногузова // Экономика и предпринимательство. – 2013. – № 10 (39). – С. 556–562.

ЧЕРКАСЬКИЙ Ігор Борисович – доктор економічних наук, доцент Міжнародного науково-технічного університету імені академіка Юрія Бугая.

Наукові інтереси:

– розвиток фінансової системи.

НІКОЛАЄВА Світлана Петрівна – здобувач кафедри обліку і аудиту Житомирського державного технологічного університету.

Наукові інтереси:

– бухгалтерський облік лізингових компаній.

Стаття надійшла до редакції 18.10.2013